

www.cpj.org

روزنامه نگاران در تبعید ۲۰۱۲-۲۰۱۳

خشونت روزنامه نگاران سومالی و سوریه را وادار به خروج می‌کند؛ ایران سرکوب را عمیق‌تر می‌کند

با کمک کمیته حمایت از روزنامه نگاران، در سال گذشته پنجاه و پنج روزنامه‌نگار از کشورهای خود گریخته‌اند. تهدید به خشونت رایج‌ترین دلیل برای رفتن به تبعید بوده است، از جمله در کشورهای سومالی و سوریه، که دو کشور از مرگبارترین کشورهای جهان برای این حرفه محسوب میشوند. گریختن برخی روزنامه‌نگاران دیگر بخاطر تهدید به زندان رفتن بوده است، به خصوص در ایران، کشوری که حکومت آن در آستانه انتخابات سرکوب‌ها را عمیق‌تر کرده است. گزارش ویژه کمیته حمایت از روزنامه نگاران، توسط نیکول شیلیت.

نیویورک

با ۲۰ سال تجربه به عنوان یک خبرنگار تحقیقی در مکزیک، هنگامی که ورونیکا باسورتو شروع به گزارش در مورد معایب آشکار در سیستم قضایی مکزیک کرد به خوبی از خطرات مربوطه آگاه بود. او سالها بود که می‌دانست که تلفن خانه‌اش و تلفن‌های همراه وی شنود می‌شدند، و اینکه او اغلب دنبال می‌شد. اما باسورتو هرگز فکر نکرده بود که روزنامه‌نگاری را رها کند، یا اینکه مکزیک را ترک کند، تا امسال، زمانی که وی شروع به دریافت کردن پیام‌هایی با متون خشن شد که شرح میداد چگونه خانواده اش به قتل خواهند رسید. وحشت زده، او فوراً به دنبال مقامات مکزیکی رفت تا از او محافظت کنند، اما آنها به نصب یک دکمه تقاضای کمک در خانه اش بسنده کردند تا در مواقع اضطراری با آنها تماس بگیرد. تهدیدها همچنان تشدید میشد. او در حالی که گریه میکرد، به کمیته حمایت از روزنامه نگاران گفت: "و این زمانی بود که وحشت واقعی به دلم راه پیدا کرد، و پیش خود فکر کردم، باید از این کشور خارج شوم." او به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران گفت: "من می‌دانستم که می‌توانم در ترس زندگی می‌کنم، اما آنچه که نمی‌توانستم تحمل کنم این بود که اتفاقی برای خانواده ام بیفتد." با کمک گروه‌های بین‌المللی، در حالی که فقط چند قلم وسایل شخصی اش را با خودش حمل میکرد، باسورتو در ماه مارس از مکزیک به اروپا گریخت. او هیچ راه دیگری برای محافظت از عزیزان خود نداشت.

باسورتو یکی از ۵۵ روزنامه نگاریست که در طول ۱۲ ماه گذشته کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران به آنها کمک کرده است تا از کشورهای خود بگریزند؛ این آمار کمی از آمار پار سال کمتر است. کشورهایایی که در بالای لیست کشورهایایی که از آنها خروج دسته جمعی روزنامه نگاران صورت می‌گیرد قرار داشتند ایران و سومالی بوده‌اند، که به ترتیب نه و هشت روزنامه نگار فراری داشته‌اند. در پنج سال گذشته، ایران و سومالی در صدر جدول‌های

روزنامه‌نگاران تبعیدی کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران بوده‌اند. پس از این کشورها، اتیوپی، سوریه، اریتره، مکزیک، سریلانکا، سودان، و ۱۳ کشور دیگر قرار گرفته‌اند. مثل باسورتو، بسیاری از روزنامه‌نگاران به عنوان آخرین راه حل به تبعید می‌آیند و مشاغل، معیشت و خانواده‌شان را پشت سر می‌گذارند تا از اشکال گوناگون تهدید و ارعاب شامل خشونت، حبس و تهدید به مرگ، بگریزند.

کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران بررسی سالانه روزنامه‌نگاران در تبعید خود را به مناسبت روز جهانی پناهندگان، ۲۰ ژوئن، منتشر می‌کند. این گزارش تنها تعدادی از روزنامه‌نگاران را می‌شمارد که به دلیل آزار و اذیت مربوط به کار مجبور به تبعید شده‌اند، کسانی که به مدت حداقل سه ماه در تبعید باقی مانده‌اند، و در حال حاضر کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران از محل نگهداری و فعالیت‌های آنان آگاهی دارد. این سرشماری تنها شامل روزنامه‌نگارانی است که کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران از آنها حمایت کرده است، تا از طریق آن روندهای جهانی را تعیین کند. بررسی کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران شامل روزنامه‌نگاران و کارکنان رسانه‌هایی که کشور خود را برای فرصت‌های حرفه‌ای، و یا فرار از خشونت کلی، و یا کسانی که بخاطر فعالیت‌هایی به جز روزنامه‌نگاری، مانند فعالیت‌های سیاسی، مورد هدف قرار گرفته‌اند نمی‌شود.

روزنامه‌نگارانی که کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران به آنها کمک کرده به ترس از خشونت به عنوان مهمترین دلیل برای تصمیم به ترک کشورشان اشاره کرده‌اند. طبق تحقیقات کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران، در حال حاضر مرگبارترین کشور برای روزنامه‌نگاران سوریه است، که در آن حداقل ۲۸ روزنامه‌نگار به خاطر کار خود در سال ۲۰۱۲ کشته شده‌اند. کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران از پنج روزنامه‌نگار که در ۱۲ ماه گذشته از سوریه فرار کرده‌اند حمایت کرده و از زمانی که درگیری‌های سوریه در مه ۲۰۱۱ شروع شد تا کنون مجموعاً از ۱۸ روزنامه‌نگار سوری حمایت کرده است. کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران تخمین می‌زند که تعداد بیشتری سوریه را ترک کرده‌اند، اما ماهیت جنگ و بحران پناهندگان تایید تعداد دقیق را دشوار می‌کند. تلاش کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران برای کمک به تبعیدیان سوریه همچنان در جریان است.

طبق تحقیقات کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران، خشونت در کشور جنگ‌زده سومالی نیز حاد است و از سال ۲۰۰۸ تا کنون باعث شده ۷۰ روزنامه‌نگار وادار به خروج از این کشور بشوند. سومالی همچنین طرف این مدت همه ساله در میان ۱۰ [مرگبارترین کشورها](#) برای روزنامه‌نگاران قرار داشته است. با وجود اینکه نیروهای دولتی تا حدود زیادی شبه نظامیان الشباب را در سال ۲۰۱۱ از پایتخت سومالی، موگادیشو، بیرون راندند، در سال ۲۰۱۲ با دوازده روزنامه‌نگار کشته شده در سومالی یک رکورد جدید به وجود آمد. قتل‌های اخیر این نگرانی را بالا برده است که خبرنگاران توسط یک عرصه در حال گسترش گروه‌های متخاصم با انگیزه‌های سیاسی مورد هدف قرار می‌گیرند.

کسانی که از سومالی، مکزیک، و سریلانکا گریختند به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران گفتند که چون نمی‌توانستند به مقامات محلی تکیه کنند که به آنها امنیت و حفاظت بدهند، تصمیم به ترک کشورشان گرفتند. این سه کشور در شاخص [مصونیت از مجازات](#) کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران، که کشورهایی را که در آنها روزنامه‌نگاران کشته شده و قاتلان آنها آزاد اند را زیر نورافکن قرار می‌دهد، رتبه‌بندی شده‌اند. در کشورهایی که میزان بالای مصونیت از مجازات دارند غالباً افزایش خشونت دیده می‌شود، زیرا مرتکبین جنایات از اینکه احتمال کمی برای گرفتار شدنشان وجود دارد احساس جسارت می‌کنند. نتیجه این پدیده خود سانسوری و تبعید است. باسورتو گفت: "مکزیک در حال تبدیل شدن به یک گور خاموش است که در آن روزنامه‌نگاران لال و مقامات کر هستند!"

دومین دلیل بارز مشترک که روزنامه‌نگاران برای گریز از کشورشان ارائه داده‌اند تهدید به زندانی شدن بوده است. بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده توسط کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران، ایران دومین بدترین زندانی‌کننده

روزنامه‌نگاران در سراسر جهان است. از زمانی که تهران روزنامه‌نگاران را بعد از اعتراضات به انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۰۹ با استفاده از سیاست دستگیری، شرایط وحشتناک زندان، مرخصی از زندان و سپس بازداشت دوباره سرکوب کرد، کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران فرار گروهی از روزنامه‌نگاران به کشورهای همسایه را مستندسازی کرده است. تعداد نه روزنامه‌نگار که کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران به آنها در ۱۲ ماه گذشته کمک کرده است دو برابر تعدادی است که در سال گذشته به آنها کمک کرده بود، که نشان‌دهنده افزایش تلاش دولت برای خفه کردن صدای رسانه‌ها پیش از انتخابات ریاست جمهوری در اوایل همین ماه است.

روزنامه‌نگاران زیادی از ترس زندانی شدن همچنین از اریتره و اتیوپی، بزرگترین زندانی‌کنندگان روزنامه‌نگاران در آفریقا در سال ۲۰۱۲، گریختند. از ۳۰ روزنامه‌نگار اریتره‌ای که کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران از سال ۲۰۰۸ تا کنون در تبعید به آنها کمک کرده است، اکثرشان قبل از اینکه از کشور بگریزند در زندان‌های مخوف کشور به سر برده بودند. خبرنگار یک نشریه، که برای امنیت شخصی خود خواست شناسایی نشود، پس از نزدیک به شش سال حبس در یک بازداشتگاه دولتی در اوت ۲۰۰۸ از اریتره به سودان گریخت. او در سال ۲۰۰۲ دستگیر شد و هرگز به طور رسمی به جرمی متهم نشد، هر چند او گفت که بارها و بارها مورد بازجویی قرار گرفته، وادار به کار اجباری شده، و با به زنجیر کشیدن و معلق ساختن بدنش برای زمانهای طولانی مورد شکنجه قرار گرفته بود. او قبل از دستگیری اش در رسانه‌های رسمی کار کرده بود، و همچنین برای تعداد معدودی روزنامه‌های مستقل کشور نوشته بوده است. از سپتامبر ۲۰۰۱، مقامات اریتره تمام رسانه‌های مستقل را در یک سرکوب گسترده حکومتی بر علیه مخالفان تعطیل کردند. بسیاری از روزنامه‌نگاران اریتره ای بدون اتهام یا محاکمه در زندان خرد شده اند.

مانند سالهای گذشته، در ۱۲ ماه گذشته نیز تعداد بسیار زیادی روزنامه‌نگار از کشورهای آفریقای شرقی سومالی، اریتره، اتیوپی و رواندا گریخته اند. از تاریخ ۳۱ مه ۲۰۱۲، کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران از ۱۸ روزنامه‌نگار تبعیدی از شرق آفریقا پشتیبانی کرده است، که باعث شده است برای ششمین سال متوالی این منطقه آفریقای شرقی مسئول بیشترین تعداد روزنامه‌نگاران تبعیدی باشد. لازم به ذکر است که این شش سال کل زمانی است که کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران این داده‌ها را جمع آوری کرده است. اکثریت روزنامه‌نگاران به پایتخت‌های کنیا و اوگاندا نقل مکان کرده‌اند، کشورهایایی که این روزنامه‌نگاران در آنها در شرایط بسیار دشواری زندگی می‌کنند.

روزنامه‌نگاران سومالیایی که در نایروبی زندگی می‌کنند به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران گفتند که آنها با [تهدید مداوم](#) از طرف افراد مختلف رویرو هستند. چندین نفر از آنها گفتند که آنها از لحاظ جسمی آزار شده‌اند، مورد اخاذی قرار گرفته‌اند، و یا به طور غیرقانونی توسط نیروهای امنیتی کنیا که در پایتخت بر علیه پناهندگان تبعیض قائل می‌شوند بازداشت شده‌اند. در دسامبر ۲۰۱۲، وزارت امور پناهندگان کنیا [بیانیه‌ای](#) صادر کرد که در آن از پناهندگان سومالیایی برای افزایش مشکلات نامنی در کنیا گله شده بود، و دستور داده شده بود که همه آنهایی که در نایروبی هستند به اردوگاه‌های پناهندگان نقل مکان کنند، جایی که طبق اظهارات روزنامه‌نگاران به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران، در آنجا خشونت حاد وجود دارد. طبق مصاحبه‌هایی که کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران انجام داده، روزنامه‌نگاران پناهنده معتقدند که اعضای الشباب، گروهی که روزنامه‌نگاران در حله اول از آنها گریخته بودند، در این اردوگاه‌ها فعال هستند. برخی از آنها گفتند که از جانب شبه نظامیانی که تصور می‌رود اعضای الشباب در نایروبی بوده‌اند مورد تهدید قرار گرفته‌اند و وادار شده‌اند در داخل محل زندگیشان بمانند و ارتباط بسیار کمی با دنیای خارج داشته باشند.

روزنامه‌نگاران ایرانی که در تبعید به سر می‌برند نگرانی‌های مشابهی دارند. از میان کسانی که در چند سال گذشته از ایران گریخته‌اند، حداقل سه نفر از آنها در مالزی زندگی می‌کنند، جایی که به دلیل آسانی نسبی کسب ویزا در نقاط ورودی مرزی، جمعیت رو به رشدی از تبعیدیان ایرانی دارد. ایرانیان مقیم مالزی به کمیته حمایت از

روزنامه‌نگاران گفتند که به دلیل تهدید به خشونت و اقدامات قانونی از سوی افرادی که آنها باور دارند برای حکومت ایران کار می‌کنند، در ترس مداوم زندگی می‌کنند.

برخی دیگر از ایرانیان به ترکیه گریخته‌اند، جایی که ویزای ورودی لازم نیست اما جایی که هیچ پشتیبانی و یا حفاظتی از طرف دولت آن وجود ندارد. به غیر از اروپایی‌ها، ترکیه پناهندگی دائم به هیچ‌کس دیگری ارائه نمی‌دهد و پناهندگان ایرانی مجاز نیستند که در آنجا به طور دائم سکونت و یا کار کنند. برای اسکان در یک کشور سوم، آنها باید به عنوان پناهنده با کمیساریای عالی سازمان ملل برای پناهندگان (UNHCR) ثبت نام کنند، اما این روزنامه‌نگاران به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران گفتند که دو سال انتظار برای تکمیل ثبت نام وجود دارد. این آژانس سازمان ملل متحد در آنکارا، در پاسخ به پرسش‌های کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران در مورد مدت طولانی انتظار گفت که تقاضانامه‌های دریافتی از "اتباع برخی کشورها" از افزایشی بیش از ۵۰۰ درصدی نسبت به سال گذشته روبرو بوده است. آژانس به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران گفت که در حال سازماندهی مجدد روش‌های خود هستند و همه ایرانیان فرآیند ثبت نام را در مدت ۱۸ ماه به پایان خواهند رساند.

ترکیه همچنین شاهد افزایش روزنامه‌نگاران تبعیدی فراری از سوریه بوده است، و برخی افراد نیز از سوریه به اردن رفته‌اند. در میان کسانی که کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران پس از گریز از سوریه به آنها کمک کرد می‌توان از روزنامه‌نگار رادیویی رانیا بدری را نام برد که به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران گفت که در سال ۲۰۱۱ او در میان پردرآمدترین زنان در رسانه‌های سوریه بود. بدری یک برنامه محبوب گفتگوی صبحگاهی را در ایستگاه رادیویی نینار میزبانی می‌کرد، یک ایستگاه رادیویی که متعلق به حکمرانان سوریه، خانواده اسد بود. بدری در آن برنامه سرفصل خبرهای روز را اعلام می‌کرد اما برنامه وی بر روی سیاست متمرکز نبود. با این حال، به فاصله کوتاهی پس از آنکه اعتراضات در سوریه آغاز شد، مدیر ایستگاه به بدری اعلام کرد که باید گزارش دهد که هیچ تظاهراتی در سوریه وجود ندارد. او در ابتدا خودداری کرد اما به سرعت متوجه شد که اگر با دولت همکاری نکند با عواقب جدی، احتمالاً از جمله به زندان رفتن، روبرو خواهد شد. او به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران گفت که وی وادار به ترک سوریه شد، چرا که نمی‌توانست همچنان در کشوری کار کند که در آن آزادی مطبوعات وجود ندارد.

بدری در سپتامبر ۲۰۱۱ به هندوستان رسید. در ژانویه ۲۰۱۲ او به اردن رفت، جایی که برادرش که او نیز یک روزنامه‌نگار است زندگی می‌کرد. او به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران گفت که یک ماه بعد، بدری، برادرش، و دیگر همکارانشان ایستگاه رادیویی نیو ستارت (New Start) را راه‌اندازی کردند، یک ایستگاه رادیویی مستقل آنلاین، جایی که آنها اخباری که از سوریه می‌آمد، از جمله اینکه در کجا تظاهرات اتفاق می‌افتد و جزئیات دستگیری‌ها و مرگ و میر روزانه، را گزارش می‌دادند. آنها همچنین با روزنامه‌نگاران، فعالان، و سیاستمداران اپوزیسیونی که در داخل کشور باقی مانده بودند مصاحبه می‌کردند. اما خیلی زود چند تن از کارکنان نیو ستارت از سوی افرادی مورد تهدید قرار گرفتند که تصور می‌رفت عوامل سوریه باشند. بدری به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران گفت که این افراد به آنها گفتند اردن را ترک کنند و یا با عواقب آن مواجه شوند. بنابراین بدری تصمیم گرفت به تونس برود و از آنجا او به پاریس رفت. نیو ستارت از آن زمان فعالیتش متوقف شده است.

در فرانسه، بدری همچنان به نوشتن و مصاحبه در مورد وضعیت سوریه ادامه می‌دهد. با این حال وی گفت که او خودش را دیگر یک روزنامه‌نگار شاغل نمی‌داند. بدری گفت: "پاسخ این است که فراموش کنی که یک روزنامه‌نگار بودی. شما در حال حاضر یک پناهنده هستی. زندگی گذشته خودت را فراموش کن."

کمتر از ۲۰ درصد از روزنامه‌نگارانی که در این نظرسنجی کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران شرکت کرده‌اند در حوزه کاری خود مشغول به ادامه کار هستند. بسیاری از آنها برای گذراندن زندگی مجبور به انجام کارهای ساده هستند. آن روزنامه‌نگار اریتره‌ای که از طریق سودان گریخته بود اکنون در ایالات متحده در زمینه تکنولوژی مشغول به کاری است که خود او آن را "بسیار دور از حرفه روزنامه‌نگاری" توصیف می‌کند. برخی از روزنامه

نگاران گفتند که احساس میکنند که با پشت سر گذاشتن حرفه خود، احترام و اعتماد به نفسی که از حرفه‌ای بودن بدست می‌آمد را رها کرده‌اند. بسیاری از آنها گفتند که احساس می‌کنند که بخشی از هویت خود را از دست داده‌اند.

در واقع، همه روزنامه‌نگارانی که با کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران صحبت کردند گفتند که زندگی در تبعید هزینه‌های بزرگ روانی برای آنان داشته است. در یک مصاحبه تلفنی که اخیراً انجام شد، باسورتو به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران گفت که احساس می‌کند که مثل یک پوست تخم مرغ است که نزدیک است شکسته شود. او به کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران گفت: "از زمانی که ترک کشور کردم شب‌های بسیاری بوده‌اند که نخوابیده‌ام. من هنوز هم احساس می‌کنم که دنبال می‌شوم، حتی هنگام راه رفتن در خیابان‌های اروپا، و من می‌دانم که این چقدر نامعقول است".

نیکول شیلیت، دستیار بخش کمک به روزنامه‌نگاران در کمیته حمایت از روزنامه‌نگاران است که مدرک کارشناسی ارشد خود را در مدیریت دولتی از دانشکده روابط عمومی و بین‌الملل (SIPA) دانشگاه کلمبیا دریافت کرده است. او دارای سابقه در عکاسی مستند است و در تحصیلات کارشناسی ارشد خود روی حقوق بشر و رسانه‌های بین‌المللی، حمایت، و ارتباطات تمرکز کرد.